FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (femte avdelningen)

den 18 januari 2000 *

I mål T-290/97,

Mehibas Dordtselaan BV, Rotterdam (Nederländerna), företrätt av advokaterna P. Bos, J. Helder och M. Slotboom, Rotterdam, delgivningsadress: advokatbyrån M. Loesch, 11, rue Goethe, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av H. van Lier, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten J. Stuyck, Bryssel, delgivningsadress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut C (97) 2331 av den 22 juli 1997 med avslag på Konungariket Nederländernas begäran om återbetalning av jordbruksavgifter till förmån för sökanden,

* Rättegångsspråk: nederländska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

sammansatt av ordföranden J.D. Cooke samt domarna R. García-Valdecasas och P. Lindh,

justitiesekreterare: byrådirektören A. Mair,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 4 maj 1999,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser

1 Artikel 13.1 i rådets förordning (EEG) nr 1430/79 av den 2 juli 1979 om återbetalning eller eftergift av import- eller exporttullar (EGT L 175, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 3069/86 av den 7 oktober 1986 om ändring av förordning nr 1430/79 (EGT L 286, s. 1), föreskriver följande:

"Importtullar får återbetalas eller efterges i... särskilda situationer... till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga."

2 Artikel 905.2 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 253, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1) föreskriver följande:

"Det ärende som hänförs till kommissionen skall innehålla alla fakta som behövs för en fullständig utredning av det överlämnade ärendet.

Så snart som kommissionen tar emot ärendet, skall den underrätta de berörda medlemsstaterna om detta.

Om det visar sig, att de upplysningar som medlemsstaten lämnat inte är tillräckliga för att ett beslut skall kunna fattas om ärendet i fråga med fullständig kännedom om fakta, får kommissionen begära kompletterande upplysningar."

3 Artikel 907 i samma förordning föreskriver följande:

"Efter samråd med en grupp av experter som består av företrädare från alla medlemsstaterna som sammanträder inom ramen för kommittén för att behandla ärendet i fråga, skall kommissionen besluta, om den särskilda situation som har behandlats berättigar till återbetalning eller eftergift.

Beslutet skall fattas inom sex månader från den dag då kommissionen tog emot det ärende som avses i artikel 905.2. Om kommissionen har funnit det

nödvändigt att begära ytterligare upplysningar från medlemsstaten för att kunna fatta' sitt beslut, skall de sex månaderna förlängas med en tidsperiod som motsvarar tiden mellan den dag då kommissionen överlämnade sin begäran om ytterligare upplysningar och den dag då den erhöll dessa upplysningar."

4 Enligt artikel 909 i samma förordning skall följande gälla:

"Om kommissionen inte fattar ett beslut inom den tidsfrist som fastställs i artikel 907 eller inte meddelar ett beslut till den berörda medlemsstaten inom den tidsfrist som fastställs i artikel 908, skall den beslutande tullmyndigheten bevilja ansökan."

Bakgrund till tvisten

5 Sökanden, Mehibas Dordtselaan BV (tidigare under namnet Expeditie-en Controlebedrijf Codirex BV), är tullombud i Rotterdams hamn.

6 Mellan februari 1981 och juni 1983 utförde bolaget 98 tulldeklarationer beträffande företaget Ruva BV:s (nedan kallat Ruva) import av delar av fjäderfä. Dessa deklarationer upprättades på grundval av fakturor som Ruva lämnade in

och gav upphov till uttag av jordbruksavgifter. Varorna i fråga övergick till fri omsättning i gemenskapen.

7 Under år 1984 upptäckte de nederländska skattemyndigheterna att de fakturor som Ruva lämnat in var falska. I själva verket var de importerade varornas värde högre och jordbruksavgifter skulle således ha betalats till ett högre belopp.

8 De nederländska tullmyndigheterna anmodade därför sökanden i oktober 1986 att betala tilläggsjordbruksavgifter, vilket den gjorde till ett belopp av 677 476 HFL (nedan kallade de omtvistade avgifterna).

9 Den 29 oktober 1990 gav sökanden till de nederländska myndigheterna in en ansökan om återbetalning av de omtvistade avgifterna. Dessa myndigheter hänförde denna ansökan till kommissionen, genom skrivelse av den 29 april 1994 som kom kommissionen till handa den 16 maj 1994, för att denna skulle avgöra om det var berättigat att bevilja återbetalning i enlighet med artikel 13 i förordning nr 1430/79.

10 Genom beslut av den 14 november 1994 fastslog kommissionen att ansökan om återbetalning inte var berättigad.

11 Genom ansökan som registrerades hos förstainstansrättens kansli den 26 januari 1995 väckte sökanden talan om ogiltigförklaring av beslutet av den 14 november 1994 (mål T-89/95).

12 Mot bakgrund av förstainstansrättens dom av den 9 november 1995 i mål T-346/94, France-aviation mot kommissionen (REG 1995, s. II-2841, nedan

kallad domen France-aviation) återkallade kommissionen den 31 maj 1996 sitt beslut av den 14 november 1994.

13 Kommissionen underrättade de nederländska myndigheterna om denna återkallelse genom skrivelse av den 4 juni 1996, vari den angav att, på grund av domen France-aviation, varje ansökan om återbetalning av importtullar skulle åtföljas av en förklaring varigenom den berörde intygade att den tagit del av det ärende som hänförts av de nationella myndigheterna och i förekommande fall förklarade sig intet ha att tillägga (nedan kallad ärendeförklaringen). Kommissionen angav att ansökan om återbetalning av den 29 april 1994 inte var "vare sig giltig eller möjlig att bifalla", eftersom den inte var åtföljd av en ärendeförklaring, och anmodade de nederländska myndigheterna att till kommissionen översända denna förklaring undertecknad av sökanden.

14 Den 17 oktober 1996 återkallade sökanden sin talan i mål T-89/95 och förstainstansrätten avskrev målet genom beslut av den 17 december 1996.

15 Genom skrivelse av den 10 december 1996 angav de nederländska myndigheterna för sökanden att kommissionen med hänsyn till domen France-aviation hade dragit tillbaka sitt beslut av den 14 november 1994 och att ansökningar om återbetalning med hänsyn till denna dom skulle åtföljas av en ärendeförklaring. De anmodade följaktligen sökanden att tillsända dem en sådan handling.

16 Genom skrivelse av den 6 februari 1997 sände sökanden den begärda ärendeförklaringen till de nederländska myndigheterna, samt sina synpunkter beträffande de följder för ansökan om återbetalning som domen France-aviation borde ha. Sökanden begärde även att dessa myndigheter, till det nya ärende som skulle tillsändas kommissionen, skulle bifoga den ansökan och den replik som sökanden gett in i mål T-89/95.

17 Genom skrivelse av den 17 februari 1997 underställde de nederländska myndigheterna kommissionen en ny ansökan om återbetalning som innehöll dessa olika uppgifter.

18 Genom beslut C (97) 2331 av den 22 juli 1997, riktat till Konungariket Nederländerna, fastslog kommissionen att denna ansökan om återbetalning inte var berättigad (nedan kallat det omtvistade beslutet). Den ansåg att det förhållandet att fakturorna kan visa sig felaktiga utgör en verksamhetsrelaterad risk som var och en som tulldeklarerar varor måste ta, och det kan inte i sig anses utgöra en särskild omständighet. Kommissionen angav även att det förhållandet, att tidsfristerna för uppbörd i efterhand som föreskrivs i nationell rätt kan vara olika för det fall det förekommer ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder, inte är av den arten att det utgör en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

Förfarandet och parternas yrkanden

19 Det var mot bakgrund av ovannämnda omständigheter som sökanden, genom ansökan som gavs in till förstainstansrättens kansli den 10 november 1997, väckte denna talan.

20 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (femte avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet utan att vidta föregående åtgärder för bevisupptagning.

21 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid offentligt sammanträde den 4 maj 1999.

22 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara det omtvistade beslutet och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

23 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning i sak

24 Sökanden har till stöd för sin talan anfört fyra grunder. Under den första grunden har sökanden gjort gällande att kommissionen har åsidosatt förordning nr 2454/93, gjort sig skyldig till maktmissbruk och åsidosatt rättssäkerhetsprincipen, under den andra att principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts, under den tredje att artikel 13 i förordning nr 1430/79 har åsidosatts och under den fjärde grunden att motiveringsskyldigheten har åsidosatts.

Den första grunden: Åsidosättande av förordning nr 2454/93, maktmissbruk och åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

Parternas argumentation

25 Sökanden har påpekat att det i förordning nr 2454/93 inte uppställdes ett krav på ingivande av en ärendeförklaring vid den tidpunkt då den första ansökan om återbetalning gavs in. Med åberopande av domstolens dom av den 26 oktober 1994 i mål C-430/92, Nederländerna mot kommissionen (REG 1994, s. I-5197, punkt 19) har sökanden gjort gällande att, eftersom denna ansökan var fullständig, den tidsfrist om sex månader som föreskrivs i artikel 907 i denna förordning började löpa den dag kommissionen tog emot den, det vill säga den 16 maj 1994. Eftersom kommissionen har dragit tillbaka sitt beslut av den 14 november 1996, kan det konstateras att den har underlåtit att uttala sig om den första ansökan om återbetalning inom den föreskrivna fristen. De nederländska myndigheterna borde därför med stöd av artikel 909 i förordning nr 2454/93 verkställa återbetalning av de omtvistade avgifterna. Vid sammanträdet anförde sökanden att kommissionen, eftersom dess beslut av den 14 november 1994 fattades två dagar innan utgången av sexmånadersfristen, efter sitt återkallelsebeslut av den 31 maj 1996 endast hade två dagar på sig att uttala sig över ansökan och således själv försatt sig i en situation där den var förhindrad att fatta ett nytt beslut.

26 Sökanden har därefter påstått att kommissionen inte kunde kräva av sökanden att den skulle ge in en andra ansökan om återbetalning som innehåller en ärendeförklaring. Till stöd för detta påstående har tre argument anförts.

27 För det första saknar detta krav stöd i domen France-aviation. För att säkerställa att den kontradiktoriska principen vid förfaranden om återbetalning av tullar i enlighet med denna dom efterlevs, skulle det ha varit tillräckligt om kommissionen med tillämpning av artikel 905.2 i förordning nr 2454/93 hade anmodat de nederländska myndigheterna att ge sökanden tillfälle att yttra sig.

28 För det andra har sökanden gjort gällande att kommissionen endast kan förena ingivandet av ansökningar om återbetalning av importtullar med nya villkor på ett sätt som är klart och precist (domstolens dom av den 9 juli 1981 i mål 169/80, Gondrand Frères, REG 1981, s. 1931, punkt 17, och förstainstansrättens dom av den 7 februari 1991 i de förenade målen T-18/89 och T-24/89, Tagaras mot domstolen, REG 1991, s. II-53, punkt 40), det vill säga genom en ändring av förordning nr 2454/93. Denna ändring har för övrigt senare skett genom kommissionens förordning (EG) nr 12/97 av den 18 december 1996 om ändring av förordning nr 2454/93 (EGT L 9, 1997, s. 1). Eftersom den förordningen inte trädde i kraft förrän den 20 januari 1997 är den, enligt sökanden, emellertid inte tillämplig i detta fall.

29 För det tredje innebär ärendeförklaringen under alla omständigheter inte att de berördas rätt att yttra sig säkerställs. Denna förklaring avser nämligen endast det ärende som de nationella myndigheterna har tillsänt kommissionen och ligger således i tiden före kommissionens undersökning av ansökan om återbetalning. Enligt domen France-aviation (punkt 36) bör kommissionen emellertid anmoda de nationella myndigheterna att ge den berörde tillfälle att yttra sig för det fall den avser att inte bifalla en sådan ansökan.

30 Kommissionen har för det första understrukit att den har iakttagit den tidsfrist om sex månader som föreskrivs i artikel 907 i förordning nr 2454/93. Den första ansökan om återbetalning kom nämligen kommissionen till handa den 16 maj 1994 och var föremål för beslutet av den 14 november 1994. Den andra ansökan om återbetalning inkom den 25 februari 1997 och avslogs den 22 juli 1997.

31 Kommissionen har vidare påpekat att det i enlighet med artikel 909 i förordning nr 2454/93 skulle ha ankommit på de nederländska myndigheterna att återbetala de omtvistade avgifterna, även för det fall kommissionen hade underlåtit att fatta sitt beslut inom sexmånadersfristen. Sökanden borde därför ha överklagat dessa myndigheters beslut och inte kommissionens.

32 Kommissionen har förklarat att den för övrigt enligt artikel 176 i EG-fördraget (nu artikel 233 EG) var skyldig att vidta de åtgärder som var nödvändiga för att följa domen France-aviation, även i de återbetalningsförfaranden som redan inletts (domstolens dom av den 9 juli 1981 i de förenade målen 59/80 och 129/80, Turner mot kommissionen, REG 1981, s. 1883, punkt 72, och av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 193/86, 99/86 och 215/86, Asteris m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkterna 28 och 30). I det aktuella fallet framgick det av skälen i domen France-aviation (punkt 39) att ett nytt förfarande måste inledas på grundval av ett ärende som kompletterats av de nederländska myndigheterna och av sökanden. Det var av detta skäl som kommissionen drog tillbaka sitt beslut av den 14 november 1994 och anmodade de nederländska myndigheterna att översända en ny ansökan om återbetalning, med en ärendeförklaring undertecknad av sökanden, innan den kunde fatta ett nytt beslut inom sex månader från mottagandet av denna senaste ansökan. Kommissionen har anfört att systemet med ärendeförklaring säkerställer att ärendet innehåller de uppgifter som lämnats av såväl tullmyndigheterna som den berörde, och det utgör följaktligen en lämplig åtgärd för att säkerställa att den berörde ges rätt att yttra sig. Den har i detta avseende påpekat att domen France-aviation inte innebär en skyldighet för kommissionen att själv höra den berörde, utan endast att uttala sig på grundval av ett fullständigt utrett ärende. Kommissionen har slutligen anfört att den i sin skrivelse av den 4 juni 1996 till de nederländska myndigheterna på ett klart och precist sätt beskrev systemet med ärendeförklaring och att dessa myndigheter, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i förordning nr 2454/93, därefter på ett fullständigt sätt har underrättat sökanden.

Förstainstansrättens bedömning

33 Förstainstansrätten påpekar inledningsvis att det var med rätta som kommissionen mot bakgrund av domen France-aviation återkallade sitt beslut av den 14 november 1994 (se förstainstansrättens beslut av den 18 september 1996 i mål T-22/96, Langdon mot kommissionen, REG 1996, s. II-1009, punkt 12), vilket helt och hållet uppfyller de krav som följer av legalitetsprincipen och principen om god förvaltningssed.

34 I denna dom slog nämligen förstainstansrätten fast att den ekonomiske aktör som begär återbetalning av tullavgifter har rätt att yttra sig under det förfarande som föregår ett beslut som fattas med stöd av artikel 13 i förordning nr 1430/79, och att ett åsidosättande av denna rätt och därmed av den kontradiktoriska principen medför att beslutet är ogiltigt (se punkterna 34—40). Av skälen i kommissionens beslut av den 31 maj 1996 framgår således att den återkallade sitt beslut av den 14 november 1994 av just det skälet, för det första, att det förfarande som föregick beslutet var detsamma som det som i domen France-aviation hade bedömts strida mot den kontradiktoriska principen och, för det andra, att beslutet var föremål för en talan om ogiltigförklaring anhängiggjord i förstainstansrätten. För övrigt kan det konstateras att sökanden inom ramen för den talan gjorde gällande att beslutet var rättsstridigt, särskilt av det skälet att sökandens rätt att yttra sig inte hade iakttagits.

35 Förstainstansrätten konstaterar vidare att sökandens argument väcker två grundläggande frågor som berör kommissionens behörighet att fatta ett nytt beslut beträffande sökandens ansökan om återbetalning efter återkallelsebeslutet av den 31 maj 1996 och huruvida sättet för att fatta det omtvistade beslutet är rättsenligt.

1. Kommissionens behörighet att fatta ett nytt beslut efter sitt återkallelsebeslut av den 31 maj 1996

36 Förstainstansrätten konstaterar att kommissionen i sitt beslut av den 31 maj 1996 uttryckligen har medgett att återkallelsen av beslutet av den 14 november 1994 var motiverat av att det sistnämnda beslutet var rättsstridigt (se beslutet i det ovannämnda målet Langdon mot kommissionen, punkt 12). Vidare hade denna återkallelse retroaktiv verkan (förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i de förenade målen T-480/93 och T-483/93, Antillean Rice Mills m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2305, punkt 61, och av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in levende varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 46). För övrigt erinras om att sökanden själv har medgett att den till följd av återkallelsebeslutet av den 31 maj 1996 inte längre hade intresse av att erhålla en ogiltigförklaring av beslutet av den 14 november 1994, och att den därför återkallade sin talan i mål T-89/95.

37 Det ankom under dessa omständigheter på kommissionen att i enlighet med de krav som legalitetsprincipen uppställer fatta ett nytt beslut för att besvara sökandens ansökan om återbetalning, inom ramen för det förfarande som föreskrivs i förordning nr 2454/93, efter att ha gett sökanden tillfälle att yttra sig.

2. Sättet för antagande av det omtvistade beslutet

38 Först och främst, i analogi med vad som hade hänt om beslutet av den 14 november 1994 hade ogiltigförklarats av gemenskapsdomstolen, ankom det på kommissionen att återigen undersöka huruvida artikel 13.1 i förordning nr 1430/79 var tillämplig på omständigheterna i det aktuella fallet och då ge sökanden möjlighet att yttra sig. Den tidsfrist som avses i artikel 907 i förordning nr 2454/93 började löpa från och med tidpunkten för beslutet om återkallelse av beslutet av den 14 november 1994, det vill säga den 31 maj 1996 (domstolens dom av den 7 september 1999 i mål C-61/98, De Haan Beheer, REG 1999, s. I-5003, punkt 48).

39 I det aktuella fallet antogs det omtvistade beslutet den 22 juli 1997, det vill säga mer än sex månader efter återkallelsebeslutet av den 31 maj 1996. Förstainstansrätten konstaterar emellertid att kommissionen redan den 4 juni 1996 anmodade de nederländska myndigheterna att begära in ett yttrande från sökanden och att denne inte redovisade sina synpunkter förrän den 17 februari 1997. I enlighet med artikel 907 andra stycket i förordning nr 2454/93 skall inte den tid som gått mellan de två sistnämnda tidpunkterna beaktas vid beräkningen av den tidsfrist om sex månader som avses i första meningen i samma stycke. Härav följer att kommissionen har antagit det omtvistade beslutet inom den tidsfrist som ges enligt förordning nr 2454/93.

40 Det kan emellertid konstateras att det förfarande enligt vilket kommissionen har antagit det omtvistade beslutet var behäftat med oegentligheter.

41 För det första, även om avslaget på sökandens första ansökan om återbetalning i beslutet av den 14 november 1994 uteslutande motiverades med att det inte förelåg en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79, framgår det av handlingarna och i synnerhet av den skrivelse som kommissionen riktade till de nederländska tullmyndigheterna den 4 juni 1996 att den vid det tillfället ansåg att samma ansökan inte var "vare sig giltig eller möjlig att bifalla" med motiveringen att den inte var åtföljd av en ärendeförklaring. Det är emellertid ostridigt att det vid den tidpunkt då den ansökan ingavs inte alls uppställdes något krav på att en sådan handling skulle företes.

42 Även om det är riktigt att det genom förordning nr 12/97 har lagts till en bestämmelse i artikel 905 i förordning nr 2454/93, som innebär att det ärende som hänförs till kommissionen skall innehålla en ärendeförklaring, trädde denna bestämmelse nämligen inte i kraft förrän den 20 januari 1997 och den nya bestämmelsen kunde inte tillämpas på sökandens första ansökan om återbetalning.

43 Härav följer att kommissionen, genom att på detta sätt retroaktivt ha förenat sökandens första ansökan om återbetalning av avgifter med ett nytt prövningsvillkor, inte endast har överskridit den behörighet som den getts genom förordning nr 2454/93 utan även har åsidosatt rättssäkerhetsprincipen.

44 Det kan för det andra konstateras att det system med ärendeförklaring som införts av kommissionen endast delvis motsvarar de principer som ställdes upp i domen France-aviation. Det gör det nämligen endast möjligt för den ekonomiske aktör som begär en återbetalning — och som inte nödvändigtvis har varit inblandad i beredningen av det ärende som de behöriga nationella myndigheterna har tillställt kommissionen — att tillse att ärendet är komplett och att i förekommande fall lägga till de uppgifter som han anser är nödvändiga. Även om systemet således gör det möjligt för den berörde att på ett effektivt sätt utöva sin rätt att yttra sig under det första stadiet av det administrativa förfarandet, som sker på nationell nivå, säkerställer det däremot inte alls att rätten till försvar iakttas under det andra stadiet av detta förfarande, som sker inför kommissionen,

när de nationella myndigheterna en gång har hänfört ärendet dit. Ärendeförklaringen avges nämligen vid en tidpunkt då kommissionen ännu inte har haft möjlighet att undersöka den berördes situation eller, *a fortiori*, att preliminärt ta ställning till dennes ansökan om återbetalning.

45 Det följer emellertid av domen France-aviation att rätten att yttra sig i ett förfarande av det slag som är i fråga i detta mål skall säkerställas under båda dessa stadier. I punkt 36 i den domen slog förstainstansrätten således fast att kommissionen, när den avser att avslå en ekonomisk aktörs ansökan om återbetalning med motiveringen att denne har gjort sig skyldig till klar försumlighet, medan de behöriga nationella myndigheterna har föreslagit att förmånen skall beviljas med hänvisning till att någon försumlighet inte kan läggas den berörde till last, har skyldighet att tillse att den berörde ges möjlighet att yttra sig till dessa myndigheter. Förstainstansrätten har i senare avgöranden bekräftat sin ståndpunkt, i fall där den ekonomiske aktören som begärt återbetalning endast har klandrats för bristande omsorg (förstainstansrättens dom av den 19 februari 1998 i mål T-42/96, Eyckeler & Malt mot kommissionen, REG 1998, s. II-401, punkt 85, och av den 17 september 1998 i mål T-50/96, Primex Produkte Import-Export m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. II-3773, punkt 68).

46 Det är riktigt att det i förordning nr 2454/93 endast föreskrivs kontakter mellan dels den berörde och myndigheten, dels mellan den sistnämnda och kommissionen (domen France-aviation, punkt 30, och domen i det ovannämnda målet Primex Produkte Import-Export m.fl. mot kommissionen, punkt 58). Den berörda medlemsstaten är således kommissionens enda samtalspart enligt den lagstiftning som är i kraft. Enligt fast rättspraxis utgör emellertid iakttagandet av rätten till försvar i alla förfaranden som inleds mot en person, och som kan leda till en rättsakt som går denna person emot, en grundläggande gemenskapsrättslig princip som skall säkerställas även i avsaknad av reglering av förfarandet i fråga (domstolens dom av den 12 februari 1992 i de förenade målen C-48/90 och C-66/90, Nederländerna m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. I-565, punkt 44, svensk specialutgåva, volym 12, av den 29 juni 1994 i mål C-135/92, Fiskano mot kommissionen, REG 1994, s. I-2885, punkt 39, och av den 24 oktober 1996 i mål C-32/95 P, kommissionen mot Lisrestal m.fl., REG 1996, s. I-5373, punkt 21). Eftersom kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fattar ett beslut om tillämpningen av skälighetsklausulen i artikel 13 i förordning nr 1430/79, skall rätten att yttra sig i än högre grad säkerställas i förfaranden om eftergift eller återbetalning av importtullar (domen France-

Aviation, punkt 34, samt domarna i de ovannämnda målen Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkt 77, och Primex Produkte Import-Export m.fl. mot kommissionen, punkt 60).

47 Av ovan redovisade överväganden följer att det förfarande enligt vilket kommissionen har antagit det omtvistade beslutet var behäftat med oegentligheter. Dessa medför emellertid att det omtvistade beslutet är ogiltigt endast om det kan visas att förfarandet skulle ha lett till ett annat resultat om dessa oegentligheter inte hade förelegat (se i detta avseende domstolens dom av den 29 oktober 1980 i de förenade målen 209/78—215/78 och 218/78, Van Landewyck mot kommissionen, REG 1980, s. 3125, punkt 47, svensk specialutgåva, volym 5, s. 345, och av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, REG 1990, s. I-959, punkt 48, svensk specialutgåva, volym 10, s. 369, samt förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-266/94, Skibsvaerftsforeningen m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. II-1399, punkt 243).

48 För det första saknar det relevans att kommissionen i det aktuella fallet ansåg att sökandens första ansökan om återbetalning av avgifter inte var "vare sig giltig eller möjlig att bifalla". Såsom förstainstansrätten har förklarat ovan förfogade kommissionen nämligen under alla omständigheter över den frist på sex månader som avses i artikel 907 i förordning nr 2454/93 för att fatta ett nytt beslut. Denna frist började löpa från och med återkallelsebeslutet av den 31 maj 1996 och förlängdes med den tid som förflutit för att ge sökanden möjlighet att yttra sig.

49 För det andra har sökanden inte endast kunnat förvissa sig om att det ärende som tillställdes kommissionen var fullständigt och kunnat lägga till uppgifter, utan den har även på ett tillfredsställande sätt kunnat ge till känna sin uppfattning, eftersom den vid ingivandet av sin andra ansökan redan kände till kommissionens preliminära inställning, vilken den sistnämnda hade gett uttryck för i sitt beslut av den 14 november 1994. Vid sammanträdet medgav sökanden för övrigt att den på ett fullständigt sätt hade kunnat förklara sig och att dess rätt att yttra sig hade respekterats i det aktuella fallet.

50 Det har under dessa omständigheter inte visats att förfarandet skulle ha kunnat leda till ett beslut som skiljde sig från det omtvistade beslutet, om de oegentligheter som har konstaterats i det aktuella fallet inte hade förelegat. Talan kan således inte vinna bifall på den första grunden.

Den andra grunden: Åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar

Parternas argumentation

51 Sökanden har anfört att det omtvistade beslutet innebär ett åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, eftersom kommissionen hos sökanden har väckt grundade förhoppningar beträffande återbetalningen av de omtvistade avgifterna. Till stöd för denna grund har sökanden anfört tre argument.

52 Den har för det första erinrat om att kommissionen inte ifrågasatte att dess första ansökan om återbetalning som mottogs den 16 maj 1994 kunde tas upp till prövning, med motiveringen att den inte innehöll någon ärendeförklaring, förrän den 31 maj 1996. Sökanden har av denna fördröjning dragit slutsatsen att den med rätta kunde anse att denna ansökan hade getts in på föreskrivet sätt.

53 För det andra anser sökanden att den av återkallelsen av beslutet av den 14 november 1994 med rätta kunde dra slutsatsen att kommissionen hade underlåtit att yttra sig beträffande den första ansökan om återbetalning inom den frist som föreskrivs i förordning nr 2454/93 och kunde förvänta sig att de nederländska myndigheterna därför skulle återbetala de omtvistade avgifterna.

54 För det tredje har sökanden anfört att den inom ramen för mål T-89/95 begärde ogiltigförklaring av beslutet av den 14 november 1994 på grund av att det inte hade bestyrkts på vederbörligt sätt. Den 4 september 1995 förklarade emellertid den kommissionstjänsteman som ansvarade för ärendet under ett telefonsamtal med sökandens ombud att nämnda beslut faktiskt var behäftat med ett formfel och att kommissionen under dessa omständigheter var beredd att göra upp frågan i godo. Sökanden har härav dragit slutsatsen att den med fog kunde tro att den skulle få rätt och att kommissionen således skulle bifalla ansökan om återbetalning.

55 Kommissionen har invänt att sökanden inte med fog kunde tro att dess första ansökan om återbetalning var grundad och att den därför skulle bifallas.

56 Den har understrukit att den drog tillbaka sitt beslut av den 14 november 1994 inom en skälig tidsfrist, efter att ha fått kännedom om domen France-aviation och efter att ha konstaterat att det förfarande som lett fram till beslutet inte var förenligt med gemenskapsrätten.

57 Kommissionen har även erinrat om att den mot bakgrund av domen France-aviation var tvungen att på nytt yttra sig över sökandens ansökan om återbetalning och därvid säkerställa att sökanden gavs möjlighet att yttra sig.

58 Kommissionen har slutligen medgett att dess tjänsteman inom ramen för mål T-89/95 hade angett att beslutet av den 14 november 1994 inte hade bestyrkts på

vederbörligt sätt. Den har däremot bestritt att denne förklarat att kommissionen av denna anledning var beredd att ingå en förlikning. Den 13 oktober 1995 hade tjänstemannen ett andra telefonsamtal med sökandens ombud och angav därvid att återkallelsen av beslutet var beroende av utgången i det vid domstolen anhängiggjorda målet C-286/95 P, vilket avsåg ett överklagande av förstainstansrättens dom av den 29 juni 1995 i mål T-37/91, ICI mot kommissionen (REG 1995, s. II-1901) och som rörde ett identiskt formfel. Sedermera drog kommissionen tillbaka sitt beslut av ett annat skäl, vilket hängde samman med de krav på att iaktta den kontradiktoriska principen som slagits fast i domen France-aviation.

Förstainstansrättens bedömning

59 Rätten att göra anspråk på skydd för berättigade förväntningar tillkommer varje enskild person som befinner sig i en situation av vilken det framgår att gemenskapsadministrationen har väckt grundade förhoppningar hos denne (domstolens dom av den 11 mars 1987 i mål 265/85, Van den Bergh en Jurgens och Van Dijk Food Products mot kommissionen, REG 1987, s. 1155, punkt 44, och av den 26 juni 1990 i mål C-152/88, Sofrimport mot kommissionen, REG 1990, s. I-2477, punkt 26, samt förstainstansrättens dom av den 17 december 1998 i mål T-203/96, Embassy Limousines & Services mot parlamentet, REG 1998, s. II-4239, punkt 74, och i det ovannämnda målet Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, punkt 148). Däremot kan ingen göra gällande att principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts om administrationen inte har gett tydliga försäkringar (se förstainstansrättens dom av den 14 september 1995 i mål T-571/93, Lefebvre m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2379, punkt 72, och av den 29 januari 1998 i mål T-113/96, Dubois & Fils mot rådet och kommissionen, REG 1998, s. II-125, punkt 68).

60 Det kan konstateras att de argument som anförts av sökanden inte på något sätt visar att kommissionen har gett sökanden tydliga försäkringar om att den skulle erhålla återbetalning av de omtvistade avgifterna.

61 För det första, även om sökanden med fog kunde anse att dess första ansökan om återbetalning kunde tas upp till prövning (se ovan punkterna 41 och 42), kunde den inte härav dra slutsatsen att den därmed skulle vara berättigad till den begärda återbetalningen. Såsom förstainstansrätten har konstaterat ovan i punkterna 36 och 37 var kommissionen nämligen skyldig att till följd av återkallelsen av beslutet av den 14 november 1994 återinleda det administrativa förfarandet och fatta ett nytt beslut efter att ha gett sökanden möjlighet att yttra sig.

62 För det andra kunde inte sökanden av återkallelsen av beslutet av den 14 november 1994 dra slutsatsen att kommissionen hade underlåtit att yttra sig inom den föreskrivna fristen om sex månader. Såsom förstainstansrätten har konstaterat ovan i punkterna 38 och 39 var kommissionen nämligen skyldig att på grund av sitt återkallelsebeslut av den 31 maj 1996 fatta ett nytt beslut beträffande sökandens ansökan om återbetalning, efter att ha gett denne möjlighet att yttra sig, och den frist som avses i artikel 907 i förordning nr 2454/93 började löpa från och med återkallelsebeslutet av den 31 maj 1996.

63 Förstainstansrätten anser slutligen att det inte har visats att kommissionen inom ramen för mål T-89/95 tydligt försäkrade sökanden att ansökan om återbetalning skulle tillmötesgås genom en förlikning. Det kan för övrigt konstateras att kommissionen, även om beslutet av den 14 november 1994 hade ogiltigförklarats av förstainstansrätten på grund av en oegentlighet som begåtts vid dess bestyrkande, skulle ha kunnat fatta ett nytt beslut om ansökan efter att ha rättat till det formfel som konstaterats (se i detta avseende förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-931, punkt 98).

64 Härav följer att talan inte kan vinna bifall på den grunden att principen om skydd för berättigade förväntningar har åsidosatts.

Den tredje grunden: Åsidosättande av artikel 13 i förordning nr 1430/79

Parternas argumentation

65 Sökanden har gjort gällande att kommissionen har åsidosatt artikel 13 i förordning nr 1430/79 genom att anse att det inte var berättigat att återbetala de omtvistade avgifterna med stöd av denna bestämmelse, trots att de två villkoren för tillämpning av denna var uppfyllda i det aktuella fallet.

66 Kommissionen har med hänvisning till punkt 34 i domen France-aviation invänt att artikel 13 i förordning nr 1430/79 ger den ett stort utrymme för skönsmässig bedömning, vilket innebär att endast uppenbart oriktiga bedömningar kan påtalas av gemenskapsdomstolarna. I detta fall har den emellertid inte begått något misstag. Den har tillagt att den avgiftsskyldige inte har någon automatisk rätt till återbetalning ens när villkoren för tillämpning av denna bestämmelse är uppfyllda.

— Förevaron av en särskild situation

67 Sökanden har anfört två omständigheter som borde ha föranlett kommissionen att konstatera att det förelåg en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

68 Sökanden har för det första understrukit att det enligt den nederländska lagstiftning som var tillämplig vid tidpunkten för de omständigheter som är föremål för tvist föreskrevs en preskriptionstid om tre år för uppbörd av importtullar och om 30 år för uppbörd av jordbruksavgifter. Denna frist är däremot i båda fallen tre år enligt gemenskapsrättslig tullagstiftning (artikel 2 i rådets förordning (EEG) nr 1697/79 av den 24 juli 1979 om uppbörd "i efterhand" av import- eller exporttullar som inte har utkrävts av gäldenären för varor som hänförts till ett tullförfarande som medför skyldighet att betala sådana tullar (EGT L 197, s. 1, nedan kallad förordning nr 1697/79)). Sökanden har anfört att det inte längre hade varit möjligt att avkräva denne betalning av de omtvistade avgifterna om en frist om tre år hade tillämpats i det aktuella fallet. Den har även angett att den nederländska lagstiftningen, i motsats till den gemenskapsrättsliga tullagstiftningen, föreskrev att uppdragsgivaren och uppdragstagaren var gemensamt ansvariga för uppbörd av importtullarna, medan det endast var uppdragstagaren som kunde hållas ansvarig beträffande jordbruksavgifter. Vid sammanträdet angav sökanden att de nederländska myndigheterna under alla omständigheter inte kunde utkräva de omtvistade avgifterna från Ruva, eftersom detta företag under mellantiden hade blivit insolvent och gått i konkurs. Av samma skäl skulle inte sökanden kunna ha vänt sig till Ruva. Det ankommer i sista hand på gemenskapen att stå för följderna av denna konkurs.

69 Sökanden har för det andra erinrat om att artikel 5.2 i förordning nr 1697/79 anger de villkor som skall vara uppfyllda för att de nationella myndigheterna skall kunna avstå från uppbörd i efterhand av import- eller exporttullar som inte har utkrävts. Den har anfört att dessa villkor enligt rättspraxis är uppfyllda när en "ekonomisk aktör i god tro gör gällande uppgifter som även om de är felaktiga eller ofullständiga är de enda som han rimligen har kunnat känna till eller införskaffa och således har tagit upp i tulldeklarationen" (domstolens dom av den 27 juni 1991 i mål C-348/89, Mecanarte, REG 1991, s. I-3277, punkt 29).

70 Sökanden har för övrigt anfört att domstolen i sin dom av den 1 april 1993 i mål C-250/91, Hewlett Packard France (REG 1993, s. I-1819, punkt 46) slog fast att villkoren för tillämpning av artikel 13 i förordning nr 1430/79 skall bedömas mot bakgrund av de villkor som uppställs i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79. Sökanden har härav dragit slutsatsen att kommissionen är skyldig att bevilja en ansökan om återbetalning enligt artikel 13 i förordning nr 1430/79 när den

berörde åberopar omständigheter som är analoga med de som beaktas vid tillämpningen av artikel 5.2 i förordning nr 1697/79.

71 Sådana omständigheter är emellertid för handen i detta fall. De nederländska myndigheterna har nämligen hela tiden medgett att sökanden i sina tulldeklarationer i god tro redovisade uppgifter beträffande Ruvas import. För övrigt var de uppgifter som togs upp i deklarationerna de enda som sökanden kunde känna till eller införskaffa. För att utföra dessa deklarationer gav sökanden således in de fakturor som ställts ut av Ruva till ett antal offentliga organ, och dessa har inte vid något tillfälle ifrågasatt att de belopp som fanns upptagna däri var riktiga. För övrigt upptäckte inte de nederländska myndigheterna Ruvas bedrägliga beteende förrän efter en fördjupad undersökning, utförd med sådana medel som sökanden inte förfogade över. Eftersom sökanden inte hade tillgång till Ruvas bokföring, kunde den heller inte i sak verifiera de belopp som angavs på detta företags fakturor.

72 Kommissionen har gjort gällande att sökanden har fel när den påstår att den gemenskapsrättsliga tullagstiftningen behandlar importtullar och jordbruksavgifter på samma sätt. Den har i detta avseende anfört att, även om artikel 2 i förordning nr 1697/79 inte gör någon skillnad mellan dessa två kategorier av avgifter, artikel 3 i samma förordning däremot föreskriver att om det är till följd av ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder som de behöriga myndigheterna inte har kunnat fastställa de belopp som lagligen skall betalas, skall förfarandet för uppbörd av de tullar som inte uppburits ske i enlighet med de bestämmelser som är i kraft på detta område i medlemsstaterna. Den har även understrukit att domstolen har slagit fast att bestämmelserna i artikel 3 i förordning nr 1697/79 skall tolkas i förhållande till den nationella rätten (domstolens dom av den 27 november 1991 i mål C-273/90, Meico-Fell, REG 1991, s. I-5569, punkt 12). Kommissionen har av detta dragit slutsatsen att det är normalt att lagstiftningarna inte överensstämmer och att detta inte utgör en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

73 Kommissionen har för övrigt bestritt att de falska fakturor som ställts ut av Ruva kan ge upphov till en sådan särskild situation som berättigar till återbetalning av de omtvistade avgifterna. Den har erinrat om att enligt rättspraxis skall den importör som var i god tro svara för betalning av tull för import av en vara, med avseende på vilken exportören har begått en tullöverträdelse (domstolens dom av den 17 juli 1997 i mål C-97/95, Pascoal & Filhos, REG 1997, s. I-4209, punkterna 55—61). Det ankommer nämligen på denne att bära risken för ett uppbördsförfarande och att inom ramen för sina avtalsförhållanden vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sig mot en sådan risk (domstolens dom av den 14 maj 1996 i de förenade målen C-153/94 och C-204/94, Faroe Seafood m.fl., REG 1996, s. I-2465, punkt 114, och i det ovannämnda målet Pascoal & Filhos, punkt 60). Kommissionen har anfört att om så inte vore fallet skulle importören nämligen lockas att inte längre kontrollera vare sig riktigheten av de uppgifter som exportören har lämnat åt myndigheterna i exportstaten eller den förres goda tro, vilket skulle ge upphov till missbruk (domen i det ovannämnda målet Pascoal & Filhos, punkt 57).

— Frånvaron av bedrägeri eller klar försumlighet

74 Sökanden har gjort gällande att den i det aktuella fallet inte kan lastas för något bedrägeri, eftersom den på intet sätt har varit inblandad i Ruvas förfalskning av fakturor. Den har inte heller gjort sig skyldig till någon klar försumlighet, eftersom den inte faktiskt kunde upptäcka att dessa fakturor var falska (domen i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkterna 141 och 142). Genom att inte beakta dessa omständigheter i det omtvistade beslutet har kommissionen åsidosatt artikel 13 i förordning nr 1430/79.

75 Kommissionen har understrukit att frånvaron av bedrägeri eller klar försumlighet från sökandens sida inte är tillräckligt för att berättiga till återbetalning av de omtvistade avgifterna. Det ankommer nämligen på den sistnämnda att dessutom visa att det föreligger en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

Förstainstansrättens bedömning

76 Det skall inledningsvis erinras om att enligt fast rättspraxis utgör artikel 13 i förordning nr 1430/79 en generalklausul grundad på skälighet som är avsedd att omfatta andra situationer än de som är de allra vanligaste i praktiken och som vid antagandet av förordningen kunde utgöra föremål för en särskild reglering (domstolens dom av den 15 december 1983 i mål 283/82, Papierfabrik Schoellershammer, REG 1983, s. 4219, punkt 7, av den 26 mars 1987 i mål 58/86, Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, REG 1987, s. 1525, punkt 22, och av den 18 januari 1996 i mål C-446/93, SEIM, REG 1996, s. I-73, punkt 41, samt förstainstansrättens dom i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkt 132).

77 Denna artikel skall särskilt tillämpas när de omständigheter som kännetecknar förhållandet mellan den ekonomiska aktören och administrationen är sådana att det inte är skäligt att denna aktör skall lida skada på ett sätt som han normalt inte skulle ha gjort (domen i det ovannämnda målet Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, punkt 22, och i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkt 132).

78 Kommissionen har vid tillämpningen av artikel 13 i förordning nr 1430/79 ett utrymme för skönsmässig bedömning (domen France-aviation, punkt 34) som den måste utnyttja så att jämvikt erhålls mellan, å ena sidan, gemenskapens intresse av att säkerställa att tullbestämmelser följs och, å andra sidan, det intresse som en importör som har handlat i god tro har av att inte lida skada i en omfattning som överskrider den vanliga kommersiella risken (domen i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkt 133).

— Förevaron av en särskild situation

79 När det gäller den första omständigheten som sökanden har åberopat erinrar förstainstansrätten om att artikel 3 i förordning nr 1697/79 uttryckligen före-

skriver att "när de behöriga myndigheterna konstaterar att det är till följd av ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder som de inte till exakt belopp har kunnat fastställa de import- och exporttullar som lagligen skall betalas beträffande de varor som är i fråga, skall förfarandet för uppbörd... ske i enlighet med de bestämmelser som är i kraft på detta område i medlemsstaterna". Eftersom det i det tänkta fall som avses med denna bestämmelse är uttryckligen föreskrivet att uppbörd av tullar skall ske enligt de närmare bestämmelser som fastställts i nationell rätt, kan det faktiskt uppstå brist på överensstämmelse mellan en nationell lagstiftning och den gemenskapsrättsliga tullagstiftning som är tillämplig i andra tänkta fall.

80 Förekomsten av en sådan brist på överensstämmelse är en omständighet av objektiv natur och tillämplig på ett odefinierat antal ekonomiska aktörer, och den utgör således inte en särskild situation i den mening som avses i den ovannämnda artikel 13 (se domen i det ovannämnda målet Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, punkt 22).

81 Sökandens argument att det inte hade varit möjligt att uppbära de omtvistade avgifterna från Ruva, eftersom detta företag under mellantiden hade blivit insolvent, kan inte godtas. Det är i detta avseende tillräckligt att konstatera att artikel 13 i förordning nr 1430/79 uppenbarligen inte är avsedd att skydda tullombud mot att deras kunder går i konkurs (se i samma avseende domstolens dom av den 13 november 1984 i de förenade målen 98/83 och 230/83, Van Gend & Loos mot kommissionen, REG 1984, s. 3763, punkt 16).

82 Sökandens andra påstående, att den omständigheten att de fakturor som den erhållit från Ruva var falska utgjorde en särskild situation i den mening som avses i den ovannämnda artikel 13, skall även detta underkännas. Kommissionen har inte gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning genom att anse att detta förhållande ingår bland de verksamhetsrelaterade risker som ett tullombud utsätter sig för.

83 I enlighet med en fast rättspraxis kan ingivandet av handlingar som sedan visar sig vara förfalskade eller oriktiga, även om det skett i god tro, inte i sig anses utgöra en särskild situation som berättigar till eftergift av importtullar (domen i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkt 162). Ett tullombuds åtaganden är i sig av sådan beskaffenhet att denne har ansvaret såväl för betalningen av importtullarna som för att de handlingar som överlämnas till tullmyndigheterna är riktiga (domen i det ovannämnda målet Van Gend & Loos mot kommissionen, punkt 16), och gemenskapen kan inte stå för de skadliga följderna av ett felaktigt handlande från tullombudets kunders sida. Det slogs således fast att det inte utgjorde en särskild situation att ursprungsintyg, som senare visade sig ogiltiga, hade utfärdats av tullmyndigheterna i de länder som var angivna på dessa. Detta förhållande ingår bland de risker som verksamheten som tullombud är förknippad med.

84 Sökanden har emellertid i det aktuella fallet nöjt sig med att göra gällande att den i god tro till tullmyndigheterna har gett in falska handlingar. Den har inte anfört någon omständighet som gör det möjligt att anse att bedrägeriet i fråga går utöver den normala kommersiella risk som sökanden bör stå för.

85 När det slutligen gäller den parallell som sökanden gör mellan artikel 13 i förordning nr 1430/79 och artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, kan det konstateras att domstolen inte har ansett att de två bestämmelserna sammanfaller, även om den fastställt att dessa två bestämmelser har samma målsättning, nämligen att begränsa betalningen av import- eller exporttullar i efterhand till situationer där sådan betalning är berättigad eller förenlig med en sådan grundläggande princip som principen om skydd för berättigade förväntningar. Domstolen har endast ansett att den omständigheten att de behöriga myndigheternas fel kunde ha upptäckts, i den mening som avses i artikel 5.2 i förordning nr 1697/79, motsvarar klar försumlighet eller bedrägeri i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79, vilket innebär att villkoren för tillämpning av den sistnämnda bestämmelsen skall bedömas mot bakgrund av de villkoren i ovannämnda artikel 5.2 (domen i det ovannämnda målet Eyckeler & Malt mot kommissionen, punkterna 136 och 137).

86 Kommissionen har således inte gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning genom att anse att de av sökanden anförda omständigheterna inte utgör en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79.

— Frånvaron av bedrägeri och klar försumlighet

87 Det framgår av lydelsen av artikel 13 i förordning nr 1430/79 att dess tillämpning är beroende av att två kumulativa villkor är uppfyllda — att en särskild situation föreligger och att det inte förekommer klar försumlighet eller bedrägeri — vilket innebär att det är tillräckligt att ett av dessa två villkor saknas för att ansökan om återbetalning av tullar skall avslås (förstainstansrättens dom av den 5 juni 1996 i mål T-75/95, Günzler Aluminium mot kommissionen, REG 1996, s. II-497, punkt 54).

88 I det omtvistade beslutet ansåg kommissionen emellertid att ansökan om återbetalning inte var berättigad av det skälet att sökanden inte hade visat att det förelåg en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79. Kommissionen var därför inte skyldig att undersöka det andra villkoret, beträffande frånvaron av bedrägeri och klar försumlighet från sökandens sida.

89 Av vad ovan anförts följer att talan inte kan vinna bifall på den tredje grunden, att artikel 13 i förordning nr 1430/79 har åsidosatts.

Den fjärde grunden: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten

Parternas argumentation

90 Sökanden har gjort gällande att det omtvistade beslutet är bristfälligt motiverat i två avseenden. För det första anges inte de skäl kommissionen har haft för att anse att den första ansökan om återbetalning inte getts in på föreskrivet sätt och att den kunde fatta ett nytt beslut beträffande denna ansökan. I det omtvistade beslutet konstateras endast att denna ansökan "inte uppfyllde de villkor som uppställdes". Sökanden förstod emellertid inte att dessa "villkor" avsåg ärendeförklaringen förrän vid läsningen av den skrivelse som kommissionen riktade till de nederländska myndigheterna den 4 juni 1996. Om dessa myndigheter inte hade tillställt sökanden en kopia av denna skrivelse, skulle den inte ha kunnat försvara sina intressen inom ramen för detta förfarande. För det andra anges i det omtvistade beslutet inte skälen för att det förhållandet att det i nederländsk rätt föreskrivs olika preskriptionstider för uppbörd av importtullar och uppbörd av jordbruksavgifter inte utgör en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79. Eftersom frågan om diskriminerande uppbördsfrister aldrig har behandlats av gemenskapsdomstolarna, borde kommissionen ha redovisat sin bedömning i denna fråga.

91 Kommissionen har invänt att det omtvistade beslutet är tillfredsställande motiverat. För det första anges klart att beslutet av den 14 november 1994 återkallades mot bakgrund av domen France-aviation, av det skälet att det förfarande enligt vilket beslutet antagits inte gav sökanden möjlighet att utöva sin rätt att yttra sig. För det andra, eftersom kommissionen inte är behörig att ändra eller ens kommentera de frister för uppbörd i efterhand som medlemsstaterna har fastställt för det fall det förekommer ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder, kunde beslutet begränsa sig till att konstatera att det förekom olika frister och att dessa olikheter inte utgjorde en särskild situation som berättigade till återbetalning av de omtvistade avgifterna.

Förstainstansrättens bedömning

92 Enligt fast rättspraxis skall av den motivering som krävs enligt artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG) klart och tydligt framgå hur den institution som antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och kan göra gällande sina rättigheter, och så att gemenskapsdomstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt. Det kan emellertid inte krävas att motiveringen till en rättsakt innehåller samtliga relevanta särskilda faktiska och rättsliga omständigheter. Frågan huruvida motiveringen av en rättsakt uppfyller dessa krav skall nämligen inte enbart bedömas mot bakgrund av motiveringens lydelse, utan även mot bakgrund av det sammanhang i vilket motiveringen ingår samt alla rättsregler som reglerar den berörda frågan (se särskilt domstolens dom av den 6 juli 1993 i de förenade målen C-121/91 och C-122/91, CT Control (Rotterdam) och JCT Benelux mot kommissionen, REG 1993, s. I-3873, punkt 31, och förstainstansrättens dom av den 16 juli 1998 i mål T-195/97, Kia Motors och Broekman Motorships mot kommissionen, REG 1998, s. II-2907, punkt 34).

93 Sökandens första invändning är helt grundlös. Såsom den själv har medgett kände den till den skrivelse av den 4 juni 1996 i vilken kommissionen underrättade de nederländska myndigheterna om att ansökan om återbetalning eller eftergift, för att säkerställa den berördes rätt att yttra sig, skall vara åtföljd av en förklaring som är undertecknad av denne och av vilken det framgår att han har tagit del av ärendet och intet har att tillägga. I denna skrivelse angav kommissionen även att den första ansökan inte var "vare sig giltig eller möjlig att bifalla", eftersom ärendeförklaringen saknades. Samma förklaringar gavs sökanden av de nederländska tullmyndigheterna i deras skrivelse av den 30 december 1996. Under dessa omständigheter måste sökanden ha förstått att de "villkor" som det hänvisades till i det omtvistade beslutet avsåg ärendeförklaringen. Förstainstansrätten konstaterar för övrigt att såväl dessa två skrivelser som det omtvistade beslutet klart och tydligt anger att beslutet av den 14 november 1994 återkallades mot bakgrund av domen France-aviation, av det skälet att sökandens rätt att yttra sig inte hade iakttagits under det administrativa förfarandet, och under det att beslutet var föremål för en talan om ogiltigförklaring.

94 Förstainstansrätten konstaterar även att det i det omtvistade beslutet uttryckligen anges att uppbörd i efterhand av tullar, för det fall det förekommer ett handlande som kan ge upphov till straffrättsliga påföljder, skall ske inom de frister som föreskrivs i nationell rätt, vilket kan medföra att olikheter uppstår och att detta förhållande inte utgör en särskild situation i den mening som avses i artikel 13 i förordning nr 1430/79. Det framgår tillräckligt klart av denna förklaring att kommissionen anser att avvikande nationella system på området är en rättslig realitet som allmänt och objektivt gäller för de berörda ekonomiska aktörerna och att sökandens situation således inte är utmärkande.

95 Av vad ovan anförts följer att talan inte kan vinna bifall på den grunden att motiveringsskyldigheten har åsidosatts.

96 Härav följer att talan skall ogillas.

Rättegångskostnader

97 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökanden har tappat målet, skall denna i enlighet med kommissionens yrkande förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (femte avdelningen)

följande dom:

1) **Talan ogillas.**

2) **Sökanden skall ersätta samtliga rättegångskostnader.**

Cooke García-Valdecasas Lindh

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 18 januari 1999.

H. Jung

Justitiesekreterare

R. García-Valdecasas

Ordförande